

ERGONOMERNA OCH VERKLIGHETEN

Ett av de stora problemen i Monteringsfabriken är belastningsskador. Orsaken är att många arbetar i högt tempo med ensidiga jobb. När balanserna dessutom innehåller moment som är direkt olämpliga är risken stor att vi skadar oss..Allt detta brukar hamna under rubriken "ergonomi" men har lika mycket med arbetstakt och arbetsorganisation att göra.

Vid ombalanseringar ska PL och skyddsombud gå igenom alla balanser för att se om det finns någon risk för att vi skadar oss. Om de inte är överens kan de begära att en ergonom gör en bedömning. Redan där är det problem. Ergonomer har en teoretisk utbildning och i bästa fall erfarenhet av att bedöma jobb och arbetsställningar. Men väldigt få av dem har egen erfarenhet av att själva arbeta på sådana jobb som vi har. Under lång tid har många skyddsombud i TC larmat om att det är vanligt att ergonomer står på företagets sida genom att göra balanserna "gröna", trots att skyddsombuden och andra som arbetar i laget anser att det finns risker för skador. *Kvasten* har pratat med ett par av de skyddsombud som kämpar en ojämn kamp mot jobb där arbetskamraterna skadar sig. Här är deras berättelser.

– BEDÖMNINGARNA BORDE GÖRAS AV NÅGON OBEROENDE

– Vi hade länge haft en hel del ergonomiska problem på avdelningen. Problemen har lagts upp på en handlingsplan men inte mycket hände i verkligheten. Förra våren startade företaget en så kallad "ergonomikaizen" på banan. Resultatet blev inte särskilt mycket bättre, snarare gick det åt andra hållet. De tryckte ihop saker och minskade antalet balanser.

– Vi skyddsombud krävde då nya ergonomibedömningar. Vi tänkte att det skulle hjälpa oss att få företaget att förstå att det krävdes förbättringar. Vi hade gamla bedömningar och vi hade många förslag på åtgärder som behövdes för att komma till rätta med problemen.

– Så kom ergonomen och det blev inte alls som vi hade hoppats. Ergonomens bedömningar utgick från ett tänkt arbetssätt, inte det sätt att jobba som fungerade i verkligheten. De förslag som kom fram var därför inte möjliga att tillämpa. Det fanns också flera saker som fattades i ergonomens bedömningar.

– Ett annat problem är att företaget till viss del har lyckats indoktrinera en del lagledare med Model Li-

ne-tänkandet. Det innebär att de ofta agerar som vår motpart och sätter kraven om hög beläggning på balanserna framför våra behov av vettiga jobb.

– När vi fick bedömningarna ifrågasatte vi dem och begärde nya. Men det hände samma sak igen, ergonomen "glömde" och "missade" att ta med moment så läget är fortfarande detsamma.

Hur ska vi kunna få riktiga ergonomiska bedömningar?

– Det är ett problem att ergonomerna är så beroende av företaget. Även om ingen säger det vet alla att Feelgood är beroende av ett gott förhållande till Volvo. Om det då kommer ergonomer som ställer sig på arbetarnas sida och stöttar våra krav mot företaget kan det bli problem för Feelgood att få nya kontrakt. Istället borde ergonomiska bedömningar göras av någon som inte är beroende av det företag som de bedömer. Men framför allt behöver vi som jobbar på balanserna få mer att säga till om. Vi vet bättre än någon annan vad som är jobbigt och slitsamt och vilka jobb och moment som gör ont och riskerar att ge skador.

Denna berättelse är långtifrån unik. Här berättar ett annat skyddsombud om upplevelser som är minst lika illa:

– VAR HITTAR DE SÅDANA ERGONOMER NÅGONSTANS?!

– Jag tror att alla har problem med ergonomerna. Absolut inte alla ergonomer, men alldeles för många utelämnar viktiga moment när de bedömer. Vi har till exempel fått bedömningar där ergonomen inte tagit med hanteringen av materialbärare trots att detta är ett tungt moment på balanserna.

– Ett hemskt exempel på hur det kan fungera är ett lag där vi hade sju rapporterade arbetssjukdomar. Ändå bedömde ergonomen att alla balanser var gröna!

Detta borde fått varningsklockorna att ringa. Bedömningar är ju till för att förutse risken för skador och om vi redan har flera skador är det inte bara en risk utan ett bevis för att det finns ett stort problem som ska åtgärdas!

Med hjälp av Teknik gjorde vi en egen mätning av den

kraft som krävs för att dra och skjuta materialbärarna och kunde visa att de momenten var röda. Och det var alltså jobb som ergonomen struntat i att ta med i sin bedömning. Gör man så är det enkelt att få balanserna gröna...

– Jag begärde då på ASG att vi skulle ha ett möte med ergonomen där han skulle redovisa hur han kommit fram till sina resultat. Men företaget sa nej. Något sådant möte fick jag inte ha. Nu har den ergonomen slutat och vi sitter kvar med hans felaktiga bedömningar som cheferna gömmer sig bakom.

– Vi har balanser där folk bevisligen skadat sig och där det är inrapporterat i TIA. Men cheferna tycker inte att de behöver göra något utan säger bara att balansen är

bedömd som grön. Vi har till och med haft en PL som skrivit detta i TIA när någon anmält en arbetskada! Allt för att slippa vidta åtgärder.

– På en annan problembalans hade vi fått en bra och detaljerad ergonomisk bedömning från 2018 av en ergonom som tog sitt jobb på allvar. Då hade den bedömts som röd och ergonomen hade satt upp en rad krav på vad som behövde göras för att den skulle bli grön. Några mindre saker ändrades men de flesta problem kvarstod när vi fick en ny bedömning 2020. Då kom en annan ergonom fram till att balansen var grön!

– När jag ifrågasatt sådana bedömningar har jag fått höra av PL "Du är ingen ergonom!" Det stämmer såklart, jag har ingen högskoleutbildning i ergonomi. Men jag jobbar faktiskt här och pratar med mina arbetskamrater! Jag vet hur det är i motsats till PL och ergonomen.

– Det har gått så långt att vi skyddsombud inte vågar begära ergonomiska bedömningar. Det leder bara till att balanserna blir gröna på pappret och att företaget kan gömma sig bakom detta istället för att göra de åtgärder som behövs.

– Företaget är heller inte så intresserade av att jag som skyddsombud är med vid bedömningarna. Jag har tagit upp detta på våra ASG-möten, att de inte berättar för mig när ergonomen ska komma. Flera gånger har jag stått på balans och sett hur antingen PL eller tekniker kommit med ergonomen för att bedöma någon balans. Men de vet ju inte hur det är!

– Inte för att det alltid hjälper att vi är med. Vid ett tillfälle när jag var med när ergonomen stod och filmade frågade jag om han ville veta något. "Nej", blev hans svar. När jag frågade om han var säker på att han fått med allt svarade han bara kort "Ja". Det var inte så konstigt att det sedan kom väldigt tunna bedömningar där det fattades en rad viktiga moment, även sådana som var röda.

– Jag är så trött på den här sortens ergonomer. Var hittar de dem någonsans?!

Vad ska vi göra då?

– Vi skyddsombud och alla som jobbar på banan behöver ifrågasätta ergonomibedömningarna. Det är vi som är de verkliga experterna.

KURS OCH COVID

Jag jobbar i TB och ledningen där skickar anställda från olika avdelningar tillsammans på utbildning i "basic skills". Det är meningen att alla skall gå denna utbildning.

Nästan samtidigt skickade företaget ut en påminnelse med en varning om att smittan ej är över och att vi ska hålla avstånd och följa Folkhälsomyndighetens uppmaningar om att inte umgås med andra än de vi måste.

Vad händer med, leva som man lär? Det är flera som är oroliga hos oss. Vi har ju riskerat att bli smittade under ett år och att då lägga denna typ av utbildningar nu när smittspridningen går upp är ju horribelt. Speciellt när tjänstemännen har fått arbeta hemifrån. Det känns som om de är viktigare än oss på golvet.

Undrande

•••••
• **HÖRT I FIKARUMMET:** •
•
• – Det blir visst ingen produktion vecka 19 på grund av brist på halvledare.
•
• – Vadå, brist på halvledare? Det är väl ingen brist på halvledare i fabriken. Någon riktig ledare var det längesedan jag såg, däremot.
•
•••••

HATTEN ÄR DIN!

Så kom de då, de omtalade hjälmarna som ska sätta stopp för huvudskador i TC. På de allra flesta ställen uppfattas de som onödiga. En irriterande grej som ledningen, bokstavigt talat, tryckt ner över huvudet på oss.

Ledningens order har ändå en säkerhetsventil. Om skyddsombud och PL gör en normal riskbedömning som kommer fram till att det inte finns något behov av hjälm på avdelningen så kan en särskild kommitté ge dispens.

En sådan riskbedömning ska identifiera alla risker för huvudskador och göra som vid alla andra riskbedömningar och värdera riskerna med tanke på två faktorer: hur sannolikt det är att en olycka sker och vilka konsekvenser det blir av olyckan. Är en olycka osannolik och konsekvenserna mycket små behövs inga åtgärder. Är det vanligare och/eller ger allvarliga skador behöver risken åtgärdas, i första hand genom att tas bort, i andra hand genom att skydda mot risken och om inget av detta räcker, med krav på skyddsutrustning, i detta fall hjälm. Svårare är det inte och det sker (eller ska ske) vid varje förändring i fabriken. Det som ska bedömas är vad som kan hända vid normalt arbete, inte vad som kan hända om någon ställer sig och dunkar huvudet i väggen. (Även om det då och då kan kännas som vi vill göra det...)

Det kanske kan uppfattas som konstigt att motsätta sig att bära skyddsutrustning. Hjälmar gör väl ändå ingen skada? Men för det första kan det öka stressen och vantrivseln att ha onödiga och irriterande saker på sig, i synnerhet när det nu går mot varmare tider. Ännu värre är att dåligt motiverade åtgärder skadar trovärdigheten i allt seriöst skyddsarbete som görs i fabriken. Om de flesta uppfattar att den här "skyddsåtgärden" bara är ett sätt för ledningen att slippa ta itu med riktiga problem blir det lätt så att en del struntar i skyddsinstruktioner som verkligen behövs. Sådana kan ibland också uppfattas som irriterande men är ändå viktiga, som att bära skyddsutrustning där den gör nytta, att inte gå där det är riskabelt att gå eller att använda lyfthjälpmiddel som tar längre tid. Eller bära hjälm där det verkligen behövs.

Lars Henriksson

(som nyligen har gjort en bedömning av risken för huvudskador)